

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr.13g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului
448 alin. (2) din Codul de procedură civilă

*(soluționarea cererii de revizuire de instanța care a menținut, a modificat
hotărârea sau a emis o nouă hotărâre)*

CHIȘINĂU

27 iunie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 25 ianuarie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 27 iunie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre” de la articolul 448 alineatul (2) din Codul de procedură civilă, ridicată de dna Irena Avsejenkova, în interesele SRL „Fertco” din Republica Letonia, în dosarul nr. 2rh-95/2021, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecată de la Curtea de Apel Chișinău format din dnele Steliana Iorgov și Olga Cojocaru și dl Eugeniu Clim, pe baza articolului 135 alin.(1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 14 decembrie 2020, SRL „Fertco” a formulat o acțiune în justiție împotriva SRL „Vest Resurs” și SRL „Tarservis-Companie” pentru desființarea parțială a Hotărârii Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova nr. 76/859/19 din 18 septembrie 2020, în partea respingerii pretențiilor SRL „Fertco” privind încasarea dobânzilor de întârziere restante de la SRL „Tarservis-Companie” și SRL „Vest Resurs”, admiterii integrale a cererii reconvenționale formulată de SRL „Vest Resurs”, admiterii pretențiilor înaintate de SRL „Fertco” și SRL „Vest Resurs” și compensării lor reciproce, precum și pentru încasarea cheltuielilor de judecată aferente.

4. La 12 martie 2021, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a respins acțiunea formulată de SRL „Fertco”. Aceasta din urmă a formulat un recurs,

solicitând, printre altele, casarea încheierii judecătorești din 12 martie 2021 și trimiterea cauzei la rejudecare de către un alt complet de judecată.

5. La 22 aprilie 2021, Curtea de Apel Chișinău a admis recursul formulat de SRL „Fertco”, a casat integral încheierea Judecătoriei Chișinău din 12 martie 2021 și a admis, printr-o încheiere, acțiunea recurenteii împotriva SRL „Vest Resurs” și SRL „Tarservis-Companie”.

6. La 21 mai 2021, reprezentanții SRL „Vest Resurs” și SRL „Tarservis-Companie” au formulat o cerere de revizuire a deciziei Curții de Apel Chișinău din 22 aprilie 2021, pe baza articolului 449 lit. b) din Codul de procedură civilă.

7. La 20 decembrie 2023, dna Irena Avsejenkova, în interesele SRL „Fertco”, a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre” de la articolul 448 alineatul (2) din Codul de procedură civilă.

8. La 16 ianuarie 2024, un complet de judecată de la Curtea de Apel Chișinău, format din dnele Steliana Iorgov și Olga Cojocaru și dl Eugeniu Clim, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

10. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 448

Instanțele competente să examineze cererea de revizuire

„(1) Cererea de revizuire împotriva unei hotărâri sau încheieri rămase irevocabilă prin neatacare se soluționează de instanța care s-a pronunțat asupra fondului.

(2) Cererea de revizuire împotriva unei hotărâri care, fiind supusă căilor de atac, a fost menținută, modificată sau casată, emițându-se o nouă hotărâre, **se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre.**”

ÎN DREPT

A. Argumentele autoarei sesizării privind excepția de neconstituționalitate

11. Autoarea sesizării afirmă că textul criticat îi încalcă dreptul de acces la justiție. Autoarea menționează că revizuirea este o cale extraordinară de atac care nu presupune o reexaminare a fondului, ci doar verificarea existenței motivelor de revizuire prevăzute exhaustiv la articolul 449 din Codul de procedură civilă. Astfel, aceasta consideră că cererea de revizuire a unei hotărâri judecătorești trebuie să fie examinată de completul de judecată care a adoptat hotărârea respectivă, pentru a asigura dreptul la o examinare echitabilă a cauzei. În acest sens, autoarea excepției de neconstituționalitate susține că termenul „instanțe” de la articolul 448 alin. (2) din Cod este neclar și ar putea fi interpretat atât ca instituție, cât și ca judecător sau complet de judecată. Prin urmare, pentru că nu se stabilește expres care judecător este competent să examineze cererea de revizuire în discuție, aceasta poate fi repartizată spre examinare judecătorilor care nu au judecat fondul cauzei. În opinia autoarei excepției, această practică este contrară articolelor 20 și 23 alineatul (2) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces și este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre” de la articolul 448 alineatul (2) din Codul de procedură civilă. Curtea constată că prevederile contestate au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate, însă din perspectiva altor critici (a se vedea DCC nr.60 din 09 iunie 2020). Totuși, de principiu, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate al unor prevederi din perspectiva altor critici. În astfel de cazuri, Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea (a se vedea DCC nr.16 din 15 februarie 2022, §24)

16. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autoarei sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept

fundamental garantat de Constituție (a se vedea HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 31; DCC nr. 177 din 15 decembrie 2022, § 22).

17. Sub acest aspect, Curtea observă că autoarea sesizării a susținut că prevederile contestate sunt contrare articolelor 20 (*accesul liber la justiție*) și 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*) din Constituție.

18. Cu privire la incidența articolului 23 din Constituție, Curtea reiterează că acesta nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile garantate de Constituție (HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 26; DCC nr. 195 din 21 decembrie 2023, § 25).

19. Curtea notează că alineatul (2) din articolul 448 din Codul de procedură civilă prevede că cererea de revizuire împotriva unei hotărâri care, fiind supusă căilor de atac, a fost menținută, modificată sau casată, emițându-se o nouă hotărâre, se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre.

20. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că în cadrul examinării admisibilității revizuirii se analizează circumstanțe sau fapte esențiale ale cauzei care nu au fost și nu au putut fi cunoscute la pronunțarea actului judecătoresc a cărui revizuire se cere. Scopul revizuirii este retractarea actului judecătoresc irevocabil, având în vedere noile realități (a se vedea DCC nr. 60 din 9 iunie 2020, § 48).

21. De asemenea, Curtea notează că, potrivit Constituției, funcționarea instanțelor de judecată (articolul 72 alin. (3) lit. e)), competența și procedura de judecată (articolul 115 alin. (4)) se reglementează prin lege organică și constituie apanajul exclusiv al legislatorului.

22. Cu referire la argumentele autoarei sesizării privind neclaritatea cuvântului „instanța” prevăzut de textul contestat, Curtea reține că acest aspect a fost elucidat în Decizia Curții Constituționale nr. 60 din 9 iunie 2020 (a se vedea §§ 44-51). Deși în această decizie Curtea s-a referit la prevederile alineatului (1) de la articolul 448 din Codul de procedură civilă, constatările sale sunt valabile și în această cauză, pentru că atât alineatul (1), cât și alineatul (2) al aceluiași articol vizează competența „instanței” de a revizui actele judecătorești irevocabile. Prin expresiile legale (i) „instanța care s-a pronunțat asupra fondului”, (ii) „instanța care a menținut”, (iii) „[instanța care] a modificat hotărârea” și (iv) „[instanța care] a emis o nouă hotărâre” de la articolul 448 din Cod se are în vedere atât instanța de judecată ca entitate structurală a sistemului judecătoresc, cât și judecătorul/completul care a examinat cauza devenită irevocabilă și supusă revizuirii.

23. În jurisprudența sa, Curtea a notat că în unele situații examinarea cererii de revizuire de același judecător sau de același complet de judecată care a pronunțat actul judecătoresc a cărui revizuire se solicită poate fi imposibilă din mai multe motive (e.g. promovarea judecătorului la o instanță ierarhic superioară, demisia sau decesul judecătorului etc.) (a se vedea §§ 44-46, 50-51 din Decizia citată *supra*). În consecință, Curtea nu a considerat că repartizarea cererii de revizuire judecătorului sau completului de judecată care a pronunțat actul judecătoresc a cărui revizuire se solicită sau altui

judecător ori complet din aceeași instanță ar ridica o problemă din perspectiva dreptului de acces la justiție garantat de articolul 20 din Constituție.

24. În același timp, deși autoarea sesizării a pretins că cererea de revizuire a unei hotărâri judecătorești trebuie să fie examinată de același judecător ori complet de judecată care a adoptat hotărârea respectivă, aceasta nu a motivat în ce măsură examinarea unei asemenea cereri de către un alt judecător din cadrul aceleiași instanțe ar afecta vreun principiu constituțional.

25. Din considerentele expuse mai sus, Curtea constată că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre” de la articolul 448 alineatul (2) din Codul de procedură civilă, ridicată de dna Irena Avsejenkova, în interesele „Fertco” SIA, în dosarul nr. 2rh-95/2021, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 27 iunie 2024

DCC nr. 75

Dosarul nr. 13g/2024